

Amerika brez tujih dninarjev?

SAN FRANCISCO, aprila. — Ameriški minister za delo W. Willard Wirtz je obiskal ta mesec Kalifornijo, da bi se osebno prepričal, ali kmetijstvo te države potrebuje tuje delavce, tako imenovane braceres, in pa, kakšne so življenjske in delovne razmere kmetijskih delavcev.

Minister Wirtz je pripotoval iz Washingtona na zahodno obalo zaradi nenehnih zahtev farmarjev za delavce, kot imenujejo Kalifornijo, da bi vnovič dovolili "uvoz" delavcev, zlasti Mehikancev. Uvoz je bil prepovedan od 1. januarja letos, ko je prenehala veljavnost pogodbe med ameriško in mehiško vlado. Na podlagi te pogodbe je vsako leto pripotovalo v ZDA 200.000 in tudi več mehiških državljanov, ki so pomagali ameriškim farmarjem pri sezonskih delih.

Kalifornija ni bila edina država, ki je uporabljala tuje delovno silo, pa tudi Mehikanci niso bili edini tuji kmetijski delavci. Na drugem kraju ZDA, v Floridi, so delali večina braceri iz nekdanje britanske Zahodne Indije in z Bahamskih otokov. Ta država je zato mogla dobiti del ZDA preskrbovati s površino, južnim sadjem in trsnim sladkorjem. V Kaliforniji, Arizoni in drugod so Mehikanci konkurirali Filipincem, Japoncem, Korejci in drugi.

Koristi od tega so imeli tako delodajalci kot delavci. Prvi zagotavlja, ker so tuje plačevali slabše (okrog 1 dolar na uro) kot domače delavce in ker do njih niso imeli skoraj nobenih obveznosti, medtem ko so bili tuji delavci učinkovitejši od ameriških, delavci pa, čeprav slabše plačani kot ameriški, so v ZDA vendarle zaslužili precej več kot pa v svojih nerazvitih državah. Leta 1963 je znašal na primer dohodek na prebivalca v mehiškem kmetijstvu 152 dolarjev, medtem ko v ZDA braceri, če delajo po 10 ur na dan, v enem mesecu zaslužijo skoraj dvakrat toliko. Tudi mehiško gospodarstvo v celoti je imelo koristi, ker so mehiški delavci odhajali na delo k bogatemu sosedu, saj je od denarnih nakazil bracerov dobilo na leto 55 do 60 milijonov dolarjev. Poleg tega so s temi odhodki sezonsko na delo v tuje delno ublažili problem brezposelnosti in hkrati dobili delavce, katerih strokovno znanje je bilo boljše od domačega povprečja.

Vendar pa imajo svoje probleme tudi ZDA. Brezposelnosti je precejšnja (5 in celo več odstotkov, poleg tega pa je veliko večja med mladimi in črni v južnih državah naslovi), v plačilni bilanci, ki izkazuje primanjuljaj, pa je odvil 60 milijonov dolarjev prav tako pomembna postavka. Ameriški sindikati so se nenehno pritoževali, da konkurenčne cene tuje delovne sile zbijajo ceno domačih. Humanitarne, cerkvene in podobne organizacije so opozarjale na hude, nečloveške razmere, v katerih delajo in živijo tuji delavci, na to, kako jih obravnavajo kot manjvredna človeška bitja, na pretirano izkoriščanje itd.

Prepoved zaposlovanja tujih kmetijskih delavcev so s ploskajem pozdravili tisti, ki so se leta in leta zavzemali za ta ukrep, kritizirali pa so to prepoved farmarji, ki predstavljajo v ZDA pomembno politično silo. Farmarji so trdili, da ameriški delavci ne morejo delati v kmetijstvu (nekateri so celo dokazovali, da je fizična konstitucija Mehikancev kot ustvarjena za delo na poljih in v sadovnjakih) in da jim bodo zaradi pomanjkanja delovne sile prišla v nič sredstva, ki so jih vložili v farme. Po drugi strani so farmarjem dopovedovali, da bodo ameriški delavci prišli na delo, če jim bodo nudili znošnejše pogoje in če zaslužili v kmetijstvu ne bodo preveč zastajali za zaslužki v industriji. Vlada je predpisala minimalne zaslužke (v Kaliforniji 1,55 dolarja na uro, in sicer od 1. januarja, ter 1,40 dolarja od 1. marca, v Arizoni znaša ta zaslužek 20 centov manj itd.) in vztrajala kmetijskim delavcem nekatere ugodnosti delavcev v industriji. Vsi uradi za zaposlovanje so začeli intenzivno kampanjo. Nabirali so delavce za delo na farmah, ponekod so ukinili pomoč brezposelnim, ki se niso hoteli lotiti tega dela, itd. Vendar so bili uspešni pičli. Nezadovoljni so oili tako farmarji kot delavci.

Farmarji so se pritoževali, da delavci, ki jim jih pošiljajo, niso

večji kmetijskih del in da ne kažejo nobene želje, da bi se naučili, da je njihova produktivnost takoj manjša, da ne zaslužijo niti svoje meze in podobno. Delavci pa so spet zatrjevali, da je delo pretežno, da jih farmarji silijo delati nenavadno hitro, da so življenjske razmere nemogoče itd. Farmarjem so očitali, da bi po vsilili hoteli prikazati ameriške delavce kot slabe in tako izsilili, da bi razveljavili prepoved o "uvozu" bracerov.

To je ponekod nemara celo res. Vendar pa bi bilo farmarjem neskončno koncept vseeno kdo jim dela. Izkazalo pa se je, da ameriški delavci res niso isto kot uravci. Tujci so delali v takšnih razmerah in pustili so se tako izkoriščati, da ameriški delavci v kaj takega nikakor ne privolijo. V Kaliforniji je npr. ameriški kmetijski delavec zaslužil povprečno 1.054 dolarjev v 130 dneh. V istem času pa so farmarji v tej državi imeli več kot 3 milijarde dolarjev bruto dohodka.

Ponekod delavci niso plačani na uro, temveč po učinku, čeprav zaslužijo v obeh primerih približno enako. Obralec graha dobi 2,5 centa za lino (0,453 kg), obralec breskev pa tretjino do polovico centa (potrošniki pa plačujejo za te prideleke desetkrat pa tudi dvajsetkrat več, kar pa še ne pomeni, da spravi vso razliko v svoj žep farmar; to so namreč tudi trgovci, predelovalci, reklamni agenti, tisti ki pakirajo blago, itd.).

Tu in tam so farmarji, ki so z "uvozom" bracerov poskušali povečati svoj zaslužek, v resnici škodovali sami sebi. Takšen primer je bil s paradiznikom v San Joaquin Valley. Farmarji so gojili paradiznik na približno 25.000 akrih (10.000 ha) zemlje. Pridelali so 350 do 400.000 ton paradiznikov. Delavcem so povprečno plačevali 18 centov za zabojo obrane paradiznika. Potem pa so začeli najemati braceres. Proizvodnja se je povečala, cene pa so padle. Farmarji so zdaj za zabojo paradiznikov plačevali bracerom 11 centov, še bolj so povečali proizvodnjo, dokler ni leta 1956 dosegla milijon ton paradiznikov. Seveda so se paradizniki še pocenili, zaslužki farmarjev pa so se zmanjšali v primeri s tistimi, kar so zaslužili, preden so najeli braceres.

Zdaj, ko pišem ta članek, še ni znano, kaj je uredil minister Wirtz, vendar pa so znani njegovi komentarji pri obisku farmarjev. Medtem ko je ponekod našel "odlične" razmere, kot se je izrazil, je drugod spet našel na delovne, hrana pa je bila po njegovem takšna, da je nenavadno že to, kako delavci sploh prenejo pogled nanjo, kaj šele, da bi jo jedli.

Zaenkrat ne kaže, da bi našli kako rešitev, ne da bi vnovič uvažali braceres. Farmarji še povečujejo pritisk in trdijo, da bodo pretrpeli velikansko škodo, ker ne morejo pobrati pridevkov, sadja

itd. Konzervna industrija, ki je velik posestnik zemljišč in ki kupuje od farmarjev velikanske količine sadja in površine, grozi, da se bo iz ZDA preselila v Mehiko.

Ne glede na to, kako bodo problemi urejeni, je opisan položaj močno osvetlil razmere v ameriškem kmetijstvu, pogoje, pod katerimi delajo delavci, bodisi domači, bodisi tuji, in pa to, na čem temeljijo velikanski dobitki velikih farmarjev in "kmetijske industrije". Pretrpano je reči, da bi se Američani zgražali ali da bi bili osupli sprito tega, kar so zvedeli, vendar pa bodo ta odkritja in publiciteta, ki jo posvečajo tem odkritjem, nemara vseeno nekoliko pripomogla k izboljšanju tečajne položaja kmetijskih delavcev v tej najbogatiji državi na svetu.

A. LEBL

PREDPRAZNIČNE SKRBI ANGLEŠKE POLICIJE

Posebne motorizirane kolone proti mladoletnim kriminalcem

Mladoletne tolpe postavljajo betonske klade in jeklene palice na železniške tire in iztirjajo vlake

LONDON, 16. — Angleška policija je izvedla vrsto izrednih ukrepov pred prazniki, saj gre za razdobje, ko v Angliji običajno divjajo mladoletni kriminalci. Prazniki trajajo v Angliji od danes do torka in se mora policija ukvarjati z dvema vrstama kriminalitete: proti motoriziranim tolpom, ki lahko vdrjo v letovišča in proti posameznikom, ki skušajo iztiriti vlake.

Lani je na stotine mladincev, ki so pripadali raznim med seboj sovražnim tolпам zasedlo letoviške kraje na južni obali Anglije, kjer so povzročili izgube. Tako so povzročili v Brightonu vrsto pretegov, med katerimi je bilo več ranjenih, ena oseba pa je izgubila življenje.

Letos je policija ustanovila motorizirane kolone s posebnimi avtomobili, ki so opremljeni s radijskimi oddajniki in sprejemniki in ki so povezani s posebnim tajnim poveljstvom, tako da bodo lahko zelo hitro intervenirali v primeru potrebe. Policijske patrulje bodo nadzorovale ceste, da sprostijo prehod motoriziranih tolp in to zlasti skupin motoristov. Motorizirane enote bo sestavljalo najmanj 150 agentov.

Se resnejša pa je druga nevarnost, saj gre za popolnoma nov toad, ki nevaren pojav. Različne tolpe mladincev se namreč zadržujejo na železniških tirih. Na tiri postavljajo cementne bloke, jeklene palice itd. Pred desetimi dnevi je zaradi tega iztiril vlak v Kentu, pri čemer sta izgubili življenje dve osebi. Prišlo je do številnih

Novo Skopje: na sliki poliklinika «Bukarest», ki so jo Skopju poklonili Romuni

Kruppova ladjedelnica v Tuniziji

BONN, 16. — Lastnik podjetja Krupp Alfred Krupp von Bohlen und Halbach bo od 22. do 28. aprila v Tuniziji na vabilo predsednika Burgiba. Lanskega avgušta se je namreč podjetje Krupp obvezalo, da bo zgradilo v bližini Bizerte ladjedelnico. Tunizijska vlada namerava poleg tega pročitati možnosti drugih investicij.

Golobi obsojeni na smrt

BRESSANONE, 16. — Občina je dokončno obsodila na smrt vse golobe. Pred dnevi so razdelili zastrupljeno pivo, s katero so pobili okoli 2500 golobov. Sedaj pa bodo s to akcijo nadaljevali, da uničijo vse golobe do zadnjega. Golobi so namreč povzročili škodo, marali so poslopja, uničevali parke ter prenašali bolezni. Predvidevajo, da poleti v mestu ne bo nobenega goloba več.

PROTEST BIVŠIH PARTIZANOV

Nezadostne oddaje RTV o odporniškem gibanju

RIM, 16. — Delegacija bivših partizanov ter predstavnikov padlih in odporniškem gibanju je danes razpravljala z generalnim ravnateljem RAI-TV, kjer je protestirala zaradi nezanimanja RTV za odporniško gibanje. Po sestanku je Carla Capponi, ki je odlikovana z zlato medaljo, izrazilo dobro zgrajeno komedijo. Režiral jo je Fran Zisek, scenograf je bil Josip Poljanec, kostumografinja pa Vlasta Hegedušićeva. Glasbeni skladatelj je bil Vlasta Hegedušićeva. Glasbeni skladatelj je bil Vlasta Hegedušićeva.

je Danilo Gorinsk. Komedijo odlikuje tekoč in izredno duhoviti dialog. V delu kar mrgoli duhovitih domislic, ki so neposredne in utrine s pravih humorjem ter z izrazlo karakterno kroniko. Redkokdaj zaide satirična kritika na gledališke deske, tokrat pa to ni samo kriminalka, temveč dobro zgrajena komedija. Režiral jo je Fran Zisek, scenograf je bil Josip Poljanec, kostumografinja pa Vlasta Hegedušićeva. Glasbeni skladatelj je bil Vlasta Hegedušićeva.

Razstava českoslovaške grafike v Beogradu

V organizaciji komisije za kulturne zveze s tujino so v Umetnostnem paviljonu na Malem Kalemegdanu odprli razstavo sodobne českoslovaške grafike. Razboresili so 115 iston karkh 40 likovnih umetnikov. Razstava bo odprta dva tedna in jo bodo prenesli nato še v Zagreb. Otvoritve so se udeležili številni javni in kulturni delavci ter likovni umetniki iz Beograda.

Jugoslovanska grafika v Budimpešti

V budimpeštanskem muzeju Ernst bodo jutri odprli reprezentativno razstavo jugoslovanske grafike. O dosežkih jugoslovanskih umetnikov na tem področju ustrežarjanja bo na otvoritvi govoril kipar Josef Somody.

Turneja ansambla poljske armade v Jugoslaviji

V Jugoslavijo je prispel na do tedensko turnejo centralni umetniški ansambel poljske armade. Nastopil bo v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, na Reki in v nekaterih drugih mestih. Gostje bodo imeli na programu poljske pesmi in narodne plesne, nekaj točk v programu pa obsegajo tudi jugoslovanske pesmi in plesne.

«Dundo Maroje» v Baslu

V mestnem gledališču v Baslu je bila pred dnevi slovesna premiera Drščake komedije «Dundo Maroje» v režiji Borisa Stupice. Tokrat je bila protikrat uprizorjena v mestni; prevedel jo je dramaturg baselskega gledališča Fred Altain. Premiere so se udeležili številni ugledni domačini in naša veleposlanica Radiceva. Publika je predstavlo toplo pozdravila, zlasti nardušeno pa je aplaudirala režiserju.

Knjiga o jugoslovanskem slikarstvu

V New Yorku je izšla knjiga Ota Merina Bihaljica o jugoslovanskem slikarstvu. Knjigo je izdala največja ameriška založniška hiša «McGraw Hill». To je še pet knjiga o Jugoslaviji, ki jo je objavila ta ameriška založba letos.

NAJMLAJŠA HČERKA UMRLA ZA POLIOMIELITISOM

Neuravnovešena oče in mati zadavila 3 hčerke in se obesila

Zbala sta se govorice, da je hčerka umrla zaradi nezadostne prehrane

DUNAJ, 16. — V tork je v Kittseeju umrla dva meseca in pol stara deklica zaradi poliomielitisa, ki je bil še zlasti resen, ker je istočasno bolečala za anemijo. Mati in oče sta se zbala evaških govoric, češ da je deklica umrla zaradi nezadostne hrane.

Bila sta duševno neuravnovešena, saj je bila mati že dvakrat v bolnišnici. Najprej sta zadavila ostale tri hčerkke, 6-letno, 5-letno in 4-letno, nato pa sta se obesila. Oče Josef Zambach je pustil pismo, v katerem je obrazložil razlog za samomor. Trupla so šele včeraj našli sosedje, ki so se čutili, da družinskih članov niso več videli.

cinom in bencin vžgala. Policija pa jo je vseeno rešila, saj so policisti razbili dvojno steklo vrtljivih vrat. Zenska je bila močno opečena, vendar ni izgubila zavesti.

BARI, 16. — Enajst tisoč jaje, ki so bila v 30 zabojih, so ukradli v skladišču v starem mestu. Tatvino je ugotovil lastnik Nicola Dellino, ko je hotel odpejlati jajca, ki so bila namenjena za prodajo pred prazniki.

Bogat program glasbenih prireditelj Kolarčeve univerze

Ta teden je v dvorani Kolarčeve ljudske univerze obilo koncertov. V tork je takoj po vrnitvi s gostovanja po ZDA nastopil zbor KUD «Branko Krstanović», v sredo je bil večer remesalne glasbe, ki so jo izvajali solisti, zbor in orkester Doma «LA» in četrtke je imela koncert Beograjske filharmonije, v nedeljo pa bo slovesna akademija posvečena Korneliju Stankoviću.

Koncert beograjske filharmonije na BBC

Televizijsko omrežje BBC je v tork v okviru redne serije «Mednarodna koncertna dvorana» predala koncert Beograjske filharmonije, ki so ga nedavno posneli v Londonu. Napovedovalec je predstavil televizijskim gledalcem orkester Beograjske filharmonije in pri tem poudaril, da je imel orkester v februarju zelo uspešno gostovanje v Veliki Britaniji. Dejal je, da so Beograjčani zelo sočuten glasbeni korpus, ki veliko gostuje po svetu.

Razstave v beograjskih muzejih

Nekateri muzeji v Beogradu so začeli v okviru svojega delovnega programa odpirati stalne ali začasne razstave posebnih dejavnosti s področja zgodovine in kulture. V muzeju uporabnih umetnosti je odprta razstava «Posni barok, rokoko in klasicizem v uporabi umetnosti», v Etnografskem muzeju Srbije pa je razstava «Jadar — Vukova domaćina».

Komedija «Tvegana poroka» v Mariborski Drami

V mariborski Drami bo danes premiera satirične kriminalke pri nas še posebej neznanega trškega avtorja Saula O'Hare. Naslov dela je «Tvegana poroka»; prevedel ga

Preprečen samomor

LION, 16. — Na vrtljiva vrata poštnega urada v Lionu je prilepila listek 37-letna Suzanne Giscion. Na listek je napisala: «Prosim ne motite, naredila bom samomor.» Nato se je polila z ben-

Potresni sunek v Skopju brez nobene škode

Sunek je bil četrte stopnje in 597. po strahotnem potresu 26. junija 1963

BEograd, 16. — Do preplaha je prišlo v Skopju zaradi potresnega sunka ob 7.59. Prebivalci makedonske prestonice se upravičeno boje potresa, saj je bilo mesto razrušeno pred dvema letoma. Po podatkih seizmološke opazovalnice v Skopju je imel potresni sunek moč četrte stopnje lestvice Mercalli. Potres ni povzročil nobene škode. To je bil 597. potresni sunek, ki so ga na tem področju zabeležili od potresa 26. junija 1963.

Ostala bo v Italiji

RIM, 16. — «Revna sem, Italija je lepa, tukaj se dobro počutim in italijanska vlada me mora vzdrževati», tako je izjavila danes zjutraj načelnica urada za tuje 43-letna avstrijska državljanka Anna Hladik. Zenska je v Rimu že dalj časa. Prebivala je v raznih hotelih in ni plačala ničesar, vozila se je s tramvaji in to vedno brez denarja. Zato je prišlo proti njej več prijav in so jo povabili na policijo. Načelnica urada za tuje je poklical Rdeči križ in jo je poslal na nevrološki oddelek, kjer bo ostala — prav tako kot je želela — na stroške italijanske vlade. Zelo se je namreč razburila, ko so ji povedali, da bo morala plačati račune, ali pa da jo bodo izgnali v Avstrijo, kamor se nikakor neče vrniti, saj tam živi njen mož, s čimer se je skregala.

V vodnjaku truplo pogrešanega dečka

NEAPELJ, 16. — V 50 metrov globokem vodnjaku so danes po polne našli truplo 3-letnega Franca Azurro, ki je pred osmimi dnevi izginil od doma. Vodnjak je v bližini vrta stanovanja družine Azurro. Pred dnevi so ga že pregledali gasilci in takrat niso ničesar našli in so odkrili truplo šele danes popoldan. Na truplu ni nobenih znakov nasilja, tako da me-

Pristanek na Luno zelo nevaren

Ugotovitve na osnovi fotografij «Ranger 9»

WASHINGTON, 16. — Na svetovnem kongresu znanstvenikov o vesoljskih raziskavah, ki je bil v mestu Goddard v bližini Washingtona, so ugotovili, da obstaja resna nevarnost za pristatek na Luno. Fotografije, ki jih je posnel «Ranger 9» namreč govorijo, da je Luna obdana z debelo plastjo drobnega peska, ki bo

neizogibno «požrla» kakršnokoli ladjo.

O tem sta govorila prof. Thomas Gold ter Nobelov nagajenec za kemijo Harold Urey, ki pravita, da je Lunino površje izredno krhko. Gold pravi, da nikakor ni pripravljen pristati na takšni površini in da fotografije, ki jih

je posnel «Ranger 9» potrjujejo bojazni.

V tej zvezi se govori, da bodo izdelali za načrt «Apollo», po katerem naj bi leta 1970 dva pilota pristala na Luni, doživel bistveno spremembo, tako da bi pilota z neke vrste osebnim helikopterjem samo preletela Lunino površino.

TT TOBAČNA TOVARNA - Ljubljana

• FILTER 170 NUDI POPOLNO KAJENJE •

